

ženi voliti ne smete, dobi kakoršna koli možaka, ki naj podpišeta z besedami: „J. J., voditelj njene obrtnije“, in podpisala sta (charta bianca) župan in nja sin!! Da mora res pri takem postopanju, ko se — majhni stranki liberalnih nemčurjev za ljubo — postavne določbe celó prezirajo, vzburjenost naroda velika biti, kažejo brezštevilni protesti zoper volitev. Taka je na Kranjskem!

Zastopniki českega naroda so ravnokar na povabilo predsednika zbornice poslancev v obširnem pismu odgovorili, da ne morejo vstopiti v državni zbor, ker ima česko kraljestvo svojih državnih, zapriseženih pravic, katerih zastopniki českega naroda ne smejo odstopiti državnemu zboru na Dunaju, kterega česki narod za postavnega spoznati ne more! — Tudi trije mladočehi so izrekli, da priti ne morejo. — Iz Tirolskega in Predarlškega dobajajo odločni glasovi, da naj poslanci državni zbor zapusté, ker ničesar tam opraviti ne morejo! Razun Rusinov in našega Razlaga so vsi drugi slovanski in nemški poslanci, ki ne spadajo k nemško-liberalni ustavaški stranki, obsojevali sedanjo centralistično sistemo, eni zaradi krivic proti kat. cerkvi, drugi zaradi krivic proti narodnosti. V tem se vjema s poslanci večina avstrijskih podložnikov. Nezadovoljnosti je toraj res povsod!

Stopimo še dalje nazaj. Dovršeno centralizacijo za Bacha 1852—1859 hvalisala so podkapljiva peresa kot največo srečo in sijajno državno stanje; toda zginilo je te leta vsled napačne vnanje politike in dragocene notranje uprave 600 milijonov narodnega posojila, zgubili smo tudi milansko pokrajino. — V svoji pravičnosti in dobrosrčnosti dali so potem svetli cesar l. 1860 „nepreklicljivo“ diplomu alj cesarsko ustavno pismo, v katerem se je obečalo, da se deželam njih pravice povrnejo, osrednjemu (centralnemu) zastopu na Dunaju pa le prepusté stvari, ki morajo — zaradi potrebne edinosti in državne moči — v eni roki ostati. Med te reči pa ne spadajo ne narodne, ne verske in ne šolske stvari, ki zadevajo edino le dežele in narode, in se toraj tukaj vravnovati morajo. Državni minister Schmerling je pa namesto blage namene cesarjeve izvesti, zopet krenol v Bachov centralizem, vsled čudnih volilnih redov Nemcem in nemškutarjem nenaravno večino poskrbel in ta centralizem s sijajnim imenom „ustavne države“ nališpal!

Nasledki so bili in so še: vedno večji državni proračuni in mnogovrstni davki, nesrečna vojska z Nemci, zguba benečanske pokrajine, nezadovoljnost med katoličani, ker jim liberalna stranka v verskih in šolskih zadevah velikih sitnob dela, nezadovoljnost med narodi, ker postopa brezozirno tam Magjar, tukaj pa Nemeč! Narodna, verska, deželna svoboda je posebno po neposrednih volitvah prazna beseda postala!

S tem nikakor nočemo reči, da so vseh nezgod le samo drugi krivi, mi pa nedolžni; hoteli

smo za danes le pokazati, da je centralizacija v Avstriji od nekdanj prava nesreča za državo, da je toraj edina pot do sprave: povrnoti se k cesarski diplomu od l. 1860, dati deželam in narodom popolno notranjo upravo in svobodo! Da se to dozda ni še posrečilo, krivi so si tudi narodi sami, alj prav za prav njih zaslepljeni voditelji, kar bomo pokazali prihodnjič.

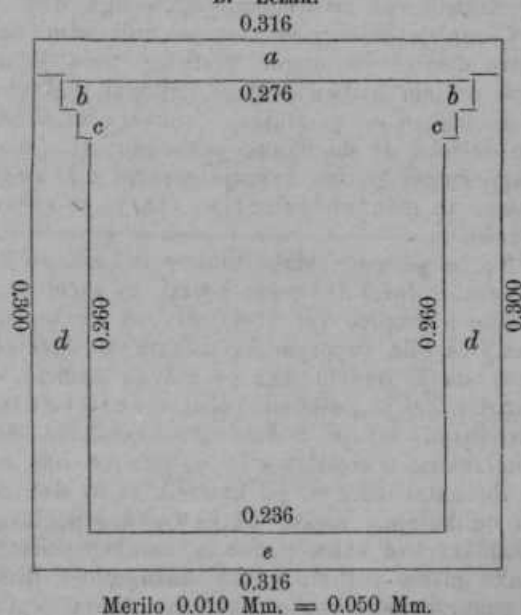
Gospodarske stvari.

Lembaški panji ali koši.

V.

Ležak (Lagerstock) je podolgast panj (glej obris B. C.) in za čebelorejo najbolj ročen, ker se dajo iz njega vsi satovniki vsak posebej izjemati in zopet brez poškodovanja satovja vlagati; ležak se da tudi razširiti in zmanjšati, kedar je treba, ter satovniki poprek ali po dolgem vložiti kakor komu bolj ugaja.

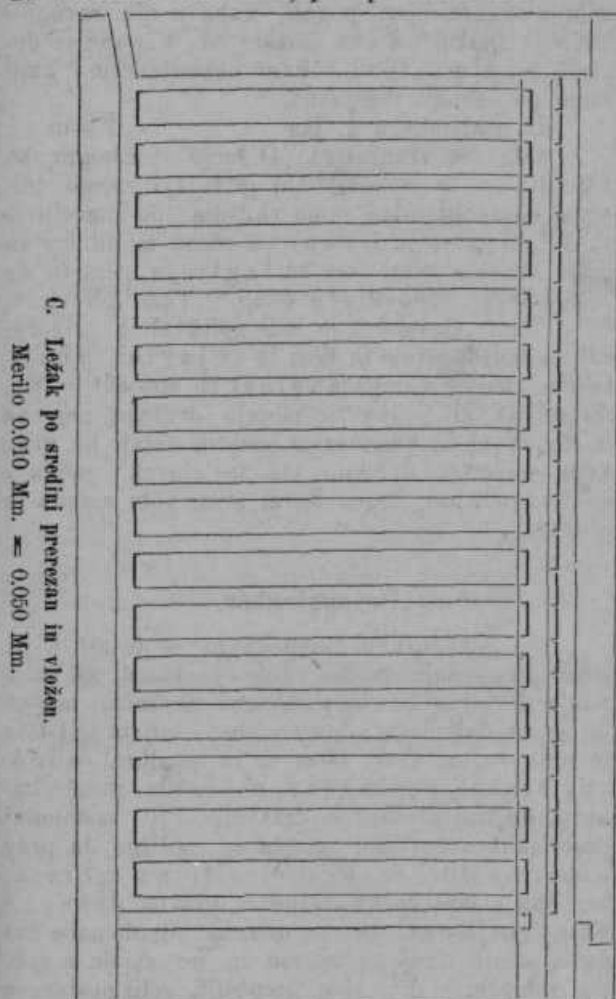
B. Ležak.

Ležak je od znotraj 0.236 Mm. širok, 0.300 Mm. do pokrivala visok, in 0.610 Mm. globok (glej obris B. C.). Pod in pokrivalo se napravi iz 0.025 Mm. debele deske, postranske stene merijo 0.040 Mm., ravno tako tudi prednja stena; po tem takim je ležak od zunaj 0.316 Mm. širok, 0.320 Mm. visok in 0.650 Mm. dolg.

Po priložnem obrisu B. je pokrivalo a) 0.025 Mm. debelo, ter na straneh za 0.005 Mm. zarezano, da se lepo prilega, in se z vrtali ali žravfi pritrdi. Na obeh straneh od zgoraj je zarez a) za 0.010 Mm. široka in 0.025 Mm. visoka, na katero se deskice 0.025 široke, 0.007 Mm. debele in po potrebi dolge pokladajo, da so satovniki zakriti. Za tem sledi druga zarez a) na vsaki strani za

0.010 Mm. široka in 0.017 Mm. visoka, kamor se obesijo satovniki tako, da še med satovniki in stenami ostane za 0.007 Mm. praznega prostora za prehod čebel; po takem so tedaj postranske stene do satovnikov 0.260 Mm. visoke, in pod satovniki še ostane za 0.010 Mm. prazno, da zamorejo čebele izletati. Postranske stene *dd*) merijo na debelost 0.040 Mm., pod pa 0.025 Mm.

Na zadnjem koncu ležaka na zgornji strani (glej obris *a*) se poprek pribije za 0.050 Mm. široka, 0.025 Mm. debela in po potrebi dolga letvica ali lašta, da panj trdo stoji; s to letvico se pokrivalo vjema.

Okence, s katerim je od znotraj na zadnji strani panj zadelan, se napravi tako visoko, kakor segajo satovniki, ter mora biti rahlo djano, ker se sicer rado vlage navzame in odpreti ne da; ako pa na straneh kaj reži, se špranje s tankimi deskicami zadela.

Na zadnji strani so dverca iz 0.025 Mm. debelega lesa in po straneh za 0.005 Mm. globoko zarežane, da se lepo prilegajo, ter se z vrtali ali šravfi trdno zaprejo, in če je za okencem kaj praznega prostora, se naj s toplo robo zakrije, da imajo čebele topleje, kar se mora posebno na jesen

storiti za prezimovanje čebel. Takrat je tudi svetovati, da se okence z desko nadomesti, ker je steklo za zimo premrzlo. Tudi na vrh se kaj toplega položi, da čebele mraza ne trpijo.

Kdor hoče satovnike po dolgem v panj obesiti, naj napravi v sredini poprek letvico ali lašto, ki pa ne sme višja biti, kakor so satovniki; na to letvico se satovniki z enim koncem položijo, z drugim koncem pa na nasprotno stran; kar je več satovnikov potrebno, se vložijo poprek, ker bi se sicer panj ne dal zmanjšati.

Žrelo je na sredini preduje strani nekoliko pošev izrezano za izletanje čebel, in scer 0.010 Mm. visoko, 0.060 Mm. pa široko; pred žrelom se napravi zatornica, da se zamore luknja, kedar je treba, zmanjšati.

Zareze na straneh, kder satovniki slonijo, so nalašč nekoliko širje vrezane, da se dajo satovniki premikati, ravno zato je tudi zgornja deskica satovnikov nekoliko v okrog prirezana, da se da ročneje pregibati. Nad satovniki ostane prazno za 0.010 Mm. za prehod čebel.

Ob času dobre paše se zamore med zalego in drugo satovje vložiti okence, pod katerim je luknja kakih 0.010 Mm. visoko in do 0.200 Mm. široko izrezana, da zamorejo čebele na zadnjo stran priti in tukaj čisto strd skladati, ki se potem s Hruškovim strojem izprazni in spraznjeno satovje spet vloži; vendar pa se to poprej ne sme storiti, dokler ni panj poln strdi.

Kdor hoče, zamore samo male satovnike rabiti, ako po sredini ležaka 0.010 Mm. globok in toliko visok žleb vreže, ali pa letvico ali lašto pribije in satovnike obesi; satovniki se dajo tudi po dolgem obesiti, ako se v sredini poprek primerna letvica pribije.

Kako pa se v takošnje panje čebele ogrebajo?

Za ogrebanje čebel služi ogrebalnik, to je lesena štirivoglata škatlja, ki se napravi iz tenkih deskic tako velika, da se lahko v ležak potisne. Ogrebalnik ima od zgoraj držalo, in ravno tako na zadnji strani, da se da na štango privezati in če je roj nizko, za to držalo prijeti; zraven tega je zadnja deska pregibljiva in z vrtali ali šravfi pritrjena tako, da se zamore skoz ogrebalnik potisniti. Roj se tedaj prnese v ogrebalniku v čebelnjak in z odprtim koncem položi v pripravljene panje; zdaj se vrtala odprejo in skoz zadnjo desko čebele rahlo v panj potisnejo. Ogrebalnik se napravi kakih 0.250 Mm. globok, kar zadostuje.

So stara drevesa za nič?

Se najdejo gospodarji, ki ne skrbijo, da bi se sadovnim drevesom suhe veje porezale. Dostikrat je že polovica drevesa suha, pa gospodar se za to ne zmeni, ampak še pravi, da takošnja drevesa najrajši rodijo. Res da stara drevesa rada rodijo, pa neumno je, če se jim suhe veje ne odrežejo, ker bi potem še veliko več rodile in dosti

dolže obstale. Ako se staro drvo pozno v jesen ali zarano spomladi suhij in na pol posušenih vej očedi, na drugih pa mah postrga, bode lepo očiščeno drevo obilniši sad rodilo, in še 10 do 20 let živelo, da si je že zelo staro. Pa k temu je tudi treba zemljo ob koreninah drevesa prerahljati in prst zboljšati; dobro je tudi ob strani z gnojnico in pepelom pognojiti. Na vsak način pa je še potrebno pregoste vodene izrastke potrebiti in jih le toliko pustiti, kolikor jih drevo za krono potrebuje, zatem se morajo tudi druge postarane odpraviti.

Ni tedaj dobro, prezgodaj stara drevesa posekati in na njih mesto mlada zasajati; mlado drevo iste sorte na prostoru starega drevesa ne raste rado, ker mu je že poprejšnje živč povžilo, saj tudi na polju se ista setev zaporedoma dobro ne obnese.

Naj se tedaj stara drevesa, kakor je gori povedano, lepo trebijo, in če niso preveč gosto vsajena, kar nikoli dobro ni, se zamorejo v sredi med nje mlada drevesa zasajati, ktera se lepo košato razraščajo in sad rodijo, ko začnejo stara odmirati. Lep sadovnjak kaže skrbnega gospodarja kakor dobra streha.

Katera je boljša: Lanceva ali Umratova mlatilnica?

(Iz „Novice“.)

„Leta 1873 so „Novice“ živo priporočale Lancevo mlatilnico iz Manheima, leta 1874 pa so posebno hvalile Umratovo iz Prage, in to posebno zategadel, češ, da jo kaj lahko vrtita mladeniča ali celó ženskici; povedale so tudi, da je kmetijska družba Kranjska nakupila obojib mlatilnic in nje po nižji ceni razprodala svojim združnicam in drugim kmetom po deželi.

Sihdob bo mlatitve povsod konec; vsaka omenjenih mlatilnic se je dovolj že rabila, se druga drugi primerjala, druga proti drugi poskusila in gotovo bodo sedaj kmetovalci vedeli povedati iz lastne skušnje, kateri mlatilnici gré zares prednost; oni bodo vedeli odgovoriti:

1. je li se ena tako rodo vrti ko druga?
2. je li so si vse Lanceve med seboj enake? ali je katera izmed njih boljša in gibčnejša?
3. je li Umratovo mlatilnico zares lahko gonita mladeniča ali še ženskici?
4. je li se vse Umratove enako lahko ali enako težko gonijo, ali se le nekatere izmed njih — bodi-si slučajno — bolj rodo vrtijo?

Za občnega blagra veljo prosimo „Novice“, oziroma sl. kmetijsko družbo, na te vprašanja blagovoljnega razsoda in odgovora, da se ne okupimo, drugih ne splašimo, temuč pri kupu pogoje stavimo.

Oni 2 Umratovi mlatilnici, kateri sem za hvaljeni gibčnosti voljo kupil, vrtite se tako rodo in težko, da mlatici možje ne strpijo pol ure pri gonitvi, in se kljubu vedne menitve dosti bolj vpe-

hajo ko s cepci, če brez počitka mlaté; zarad tega pa tudi ne opravijo z mlatilnico veliko več od cepcev. Tako roda ni nobena meni znanih Lancevih mlatilnic. Vse napenjajo sicer svoje gonjače, a nikakor presilno; vse te so si enake. Posestnik kmet je od svoje rekel: ne dal bi je za 500 gld., ako bi ne dobil druge. Lanceva fabrika pa ima tudi lepo navado, da pridene vsaki prodani mlatilnici natisnjen poduk, kako ž njo ravnati? kako jo snažiti? s čim mazati itd., kar vse se pograša pri Umratovi v kvar nezvedencem, kajti samo po sebi ni vse jasno.

Iz Štajerskega 1. jan.

Ž—ov.

Odgovor vredništva. O tacih vprašanjih, po katerih naj se razsodi, kaj je boljše memo družega, razsoditi more samo skušnja; po zanesljivih skušnjah pa se je Lanceva ročna mlatilnica za boljše skazala zato, ker se lagljeje goni in da hitro in posebno čisto mlati. Tako „Novice“.

Tudi „Gospod.“ je lani opisoval in priporočal kmetijske stroje in sicer iz „Clayton-Shuttleworthove záloge angleških strojev“ v Mariboru. Taki popisi ne morejo družega namena imeti, kakor da kmetovalce pozorne delajo na kraj, kder se stvar dobiva. Da pa človek mačka v žaklju ne kupi, treba da si stvar sam ogleda in poskusi.

Državni zbor.

Po 4tedenskem prenehanju se je 20. t. m. zopet zborovanje začelo. Bilo je komaj za sklepanje dovoljno število poslancev navzočih, mnogo jih je za dalj časa odpust vzelo. — Seja 101 bila je prav važna. Pred vsem se je predbral odgovor českih poslancev na vabilo predsednikovo, da naj pridejo v državni. Vrli zastopniki prebrisanega českega naroda so obširno in prav tehtno razložili, da tega storiti ne morejo, ker ima slavno česko kraljestvo pravico državne samostalnosti za vse notranje ali domače zadeve, katerih toraj ne morejo in ne smejo z svojim vstopom v drž. zbor prepustiti volji poslancev drugih dežel. Tudi jih nič kaj ne mika podpirati sistemo, ki je v 14 letih sem, odkar česki zastopniki od strani gledajo, velik kup ustavnih podrtin nakopičila, ki je nalašč zato napravljena, da se Slovani majorizirajo, ki slednjič vedno le davke povišuje, državna posestva prodava in sredi gospodarstvenega poloma rešilne poti pogoditi ne more. —

Dr. Pražak je zahteval, da se ta važna odpoved odboru izroči in pride na dnevni red za obravnavo; tudi Lienbacher (iz Solnograda) je bil za to, češ, da je stvar tako važna, da se ne da na strani pustiti. Ker je pa predsednik že poprej o tem pismu sodbo izrekel, da ni to dovoljen izgovor in da se o rečeh, v pismu navedenih, v tej zbornici še govoriti ne sme, so že vedeli ustavaki, pri čem da so. Pri glasovanju so